

Raisio

tiedottaa

3/2023

Kaupunkilaiset
mukaan
ilmastotyöhön

Lapset ja
nuoret
tulevaisuuden
Raisiossa

Hyvinvointikoordinaattori haluaa, että

**jokaisella on
hyvä olla ja elää**

Raisio tiedottaa

Raisio tiedottaa on kaupungin asukaslehti, joka ilmestyy kolme kertaa vuodessa. Seuraava lehti ilmestyy tammikuussa 2024. Lehti jaetaan jokaiseen raisiolaiseen postiluukkuun.

JULKAISIJA

Raision kaupunki
Nallinkatu 2
PL 100, 21201 Raisio
kirjaamo@raisio.fi
p. 02 434 3111

PÄÄTOIMITTAJA

viestintäjohtaja
Mirkka Ruohonen

TAITTO

KMG Turku

KANSIKUVA

Veera Salakari

KUVITUSKUVAT

Raision kaupunki, Mostphotos

PAINO

NewPrint Oy, Raisio

PAINOSMÄÄRÄ

14 750 kpl
ISSN 2342-0820 (painettu)
ISSN 2342-0839 (verkkójulkaisu)

Järjestöt ja muut toimijat saavat oman tapahtumansa lehteen lisäämällä ne os. raisio.fi/tapahtumat, jonne kuka tahansa voi lisätä oman, avoimen yleisötilaisuutensa. Muita ehdotuksia juttujen aiheeksi voi lähettää osoitteeseen:
raisio.tiedottaa@raisio.fi.

issuu.com/raisio

raisio

Käyntiosoite: Nallinkatu 2
Postiosoite: PL 100, 21201 Raisio

raisio.fi

PÄÄKIRJOITUS

Lapset ja nuoret tulevaisuuden Raisiossa

Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkon päivitys

Raision väkiluku kasvaa. 25 000 asukkaan rajapyykki on ylitetty ja suunnittelun pohjaksi on arvioitu vuotuinen 1 % kasvu. Uudet oppimisympäristöt syntyvät kasvatuksen ja koulutuksen tarpeisiin ja vahvistavat kaupungin veto- ja pitovoimaa.

Kaupunginvaltuuston vuonna 2021 hyväksymää Raision perusopetuksen ja varhaiskasvatusverkon pitkän aikavälin suunnitelmaa, eli palveluverkkoselvitystä on päivitetty. Raisio on houkutteleva asuinkuntana ja tehtävämme on tuottaa laadukkaat palvelut asukkaillemme. Palveluverkon päivityksessä rakennettavien yksiköiden kokoja tarkasteltiin vastaamaan tarvetta. Kunkin rakennettavan koulun tai päiväkodin koko ja tilatarpeet määritetään saatavilla olevan tiedon valossa.

Uudet koulurakennukset rakentuvat tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Vaisaaren koulun korvaavan Tiedonpuiston koulun rakentamisen työt ovat jo alkaneet koulun ja kirjaston välisellä alueella. Uusiin tiloihin koulun henkilöstö ja oppilaat pääsivät muuttamaan vuoden 2026 alussa. Koko yläkoulu työskentelee väliaikaisesti Tiedonpuiston koulussa ja tarvittavissa lisätiloissa vain kahden lukuvuoden ajan, kunnes toinen perusopetuksen yhtenäiskoulu valmistuu Pirilän alueelle. Uusissa kouluissa opiskelevat 5.–9.-luokkalaisten ja alakouluihin jäävät 0.–4.-luokkalaisten. Vuosikymmenen loppupuolella rakennetaan uusi Tahvio-Kaanaan alakoulu korvaamaan käytöstä poistuvia alakoulurakennuksia.

Suunnitteluvaiheessa osallistetaan vahvasti kaikkia koulussa työskenteleviä. Tilojen suunnittelu tehdään yhdessä arkkitehtien ja rakentajien kanssa mahdollisimman hyvin käyttäjien toiveet ja talouden ja rakentamisen reunaehdot huomioon ottaen.

Tiedonpuiston koulun tilat mahdollistavat nykyaikaisen oppimisen. Oppimissolut, mediateekki ja taito- ja taideaineiden tilat mahdollistavat monipuolisen työskentelyn. Muuntojoustavat oppimisen tilat mahdollistavat myös oppilaan tuen aiempaa paremmin. Koulu rakennetaan kaikille oppilaille turvalliseksi oppimisympäristöksi. Oppimisen tilat ja kulkureitit on suunniteltu toimiviksi. Myös tilojen iltaikäyttö huomioidaan.

Perusopetuksen yhtenäisen toimintakulttuurin rakentaminen on meneillään opetuksen kehittämispäällikkö Heli Kivelän ja koulujen rehtoreiden johdolla. Tavoitteena on luoda oppilaille ja henkilöstölle oppimista, tavoitteellista työskentelyä ja hyvinvointia tukeva ympäristö.

LEENA LAAKSO
SIVISTYSJOHTAJA

4 RaiHa-ryhmät alkavat taas syyskuussa

Tiedonpuiston koulun rakentaminen alkaa

Hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen haluaa pitää huolen siitä, että jokaisella on hyvä olla ja elää

Sisältö

3/2023

KOTI JA KAUPUNKI

- 4 Raisio Harrastaa eli tuttavallisemmin RaiHa
- 6 Tiedonpuiston koulu rakennetaan Vaisaaren koulun ja Kirjastotalon väliin
- 8 Raisonjoen ennallistamishanke valmistuu tämän vuoden aikana
- 10 Hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen haluaa pitää huolen siitä, että jokaisella on hyvä olla ja elää
- 12 Ympäristöohjelma tarvitsee kaupunkilaiset mukaan ilmastotyöhön

- 13 Ylijäämäruokaa jaetaan jo seitsemässä koulussa
- 14 Finnmarkin päiväretkikohteet Harri Ahosen silmin
Tule turisemaan Senioritiistaihin!
- 15 Kenelle Raision kulttuuripalkinto 2023
Nepsy-päivä aloittaa lasten teemalauantait
- 16 Potilas, tunnetko oikeutesi?
Tunteikas laulunäytelmä perustuu kenttäpostikirjeisiin
Leffalauantaissa katsot Johnny Deppin filmejä
- 17 Kirkonrakentajat Killi ja Nalli -veistoksen paljastustilaisuudesta 40 vuotta

TAPAHTUMAT

18 Tapahtumat

LIIKUNTA

- 22 Syksyn liikuntaryhmät
- 23 Let's Go Liiku -kortti
- 24 Nuorten hyvinvointityötä tehdään yhdessä vapaaehtoisten kanssa
- 25 Raisio kartoittaa ikäihmisten ajatuksia liikunnasta Liikuntaraadin avulla
- 26 Raisio-opisto

Raisio Harrastaa eli tuttavallisemmin RaiHa

TEKSTI MARI RUOHONEN KUVA VEERA SALAKARI

Raision kaupungin strategisena tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus. Harrastukset rentouttavat ja tuottavat mielihyvää. Mieleinen harrastus tukee lapsen kehitystä sekä mielen ja kehon hyvinvointia. Harrastusten avulla lapsi hankkii ja kehittää tietoja, taitoja sekä kokemuksia.

**Mieleinen
harrastus
tukee lapsen
kehitystä
sekä mielen
ja kehon
hyvinvointia.**

◀ Suurin osa Raihan ryhmistä toteutetaan koulun tiloissa heti koulupäivän jälkeen, minkä ansiosta perheille jää enemmän yhteistä aikaa iltaan.

Taitojen kehittyminen parantaa itsetuntoa ja elämänhallintaa. Harrastuksissa opitaan tunteiden säätelytaitoja, sitoutumista, rohkeutta, sääntöjen noudattamista ja sosiaalisia taitoja. Yhteisistä harrastuksista voi löytää uusia samanhenkisiä kavereita.

JO KAKSI VUOTTA RAIHAA

RaiHa-harrastustoimintaa on toteutettu kaikilla Raision peruskouluilla jo kahden lukuvuoden ajan. RaiHa mahdollistaa kaikille lapsille ja nuorille osallistumisen maksuttomaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä. Suurin osa ryhmistä toteutetaan koulujen tiloissa. Viime lukuvuonna toteutettiin noin 80 eri harrastusryhmää, joihin osallistui yli 900 lasta ja nuorta. Tämä on noin 40 % kaikista peruskoulun oppilaisista. Alakoulujen oppilaiden osallistumisprosentti oli noin 56 %.

Raiha-harrastusryhmät suunnitellaan harrastamisen laajan käsitteen mukaan. Tavoitteena on tarjota toimintaa tasapuolisesti kaikille halukkaille. Ryhmiä on ollut laidasta laitaan. Huoltajilta saaduissa palautteissa on kiitetty ryhmien monipuolisuutta ja sitä, että lapset pääsevät kokeilemaan harrastuksia, jota eivät muuten ehkä kokeilisi.

Yleiset liikuntaryhmät, jotka sisältävät kaikenlaista leikeistä pallo- ja mailapeleihin, ovat suosittuja. Ne tulevat olemaan seuraavallakin kaudella isossa roolissa. Tämän lisäksi toiveissa on noussut vahvasti esille kädentaitoryhmät sekä ruuanlaitto, joita lisätään koulujen tilojen antamien mahdollisuuksien mukaan.

HUOLTAJILTA KIITOSTA

Toimintaan osallistuneiden lasten huoltajilta on saatu runsaasti positiivista palautetta. Harrastamisen siirtyminen illasta aikaisemmaksi on antanut perheille enemmän yhteistä aikaa iltaan. Jotta lapset jaksavat harrastaa heti koulupäivän jälkeen, tarjotaan ryhmän alussa pieni välipala.

Harrasteryhmät suunnitellaan ja toteutetaan lasten toiveiden mukaan. Ryhmä ideoi kauden alussa yhdessä ohjaajan kanssa, mitä kaikkea lukuvuoden aikana tehdään.

Kouluilla harrastetaan liikuntasalissa, luokkatiloissa, lähikentillä tai luonnossa. Erylisemmät lajit, kuten uinti, luistelu ja puhallinorkesteri, toteutetaan niille ominaisissa paikoissa. Pienimmille oppilaille tarjotaan kuljetus kauempana olevaan harrastukseen, mikä mahdollistaa kaikkien halukkaiden osallistumisen. Kuljetus on ollut palautteiden mukaan hieno lisä RaiHa-toimintaan.

YHTEISTYÖSSÄ KOULUJEN JA PAIKALLISTEN TOIMIJOIDEN KANSSA

Ryhmät toimivat säännöllisesti koko lukuvuoden ajan, poikkeuksena loma-ajat. Pitkäjänteinen toteutus opettaa lapsia sitoutumaan. Toisaalta avoin toteutus mahdollistaa myös uusien lajien kokeilun.

Jos jokin laji ei tunnukaan omalta, saa paikan peruuttaa ja kokeilla toista ryhmää.

Harrastustoiminta sovitetaan koulujen lukujärjestyksiin. Toimintaa koordinoi liikuntapalveluiden liikuntasuunnittelija yhdessä opettajien kanssa. Sujuva yhteistyö on avain toiminnan onnistumiseen. Kouluilla toimivat yhteyshenkilöt, Raihari-opettajat, ovat tärkeässä roolissa. Yhteistyö koulujen henkilökunnan kanssa on toiminut saumattomasti.

Raisiossa ryhmiä toteutetaan paikallisten seurojen, yhdistysten, yrittäjien, yksityisten ammattitaitoisten ohjaajien sekä liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastotoimen henkilöstön voimin.

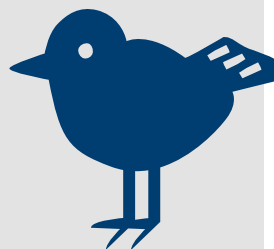
Ilmoittaudu
mukaan!

SYYSKAUDEN STARTTI

Lukuvuoden 2023–2024 RaiHa-ryhmät alkavat taas syyskuussa. Ryhmiin on erillinen ilmoittautuminen, joka avautuu maanantaina 28.8. osoitteessa

raisio.fi/raiha

Sivustolla voi jo etukäteen käydä tutustumassa, mitä ryhmiä milläkin koululla on. Koulukohtaisen ryhmälistauksen lopussa on yhteystiedot, josta saa tarvittaessa lisätietoja toiminnoista.

Tiedonpuiston koulun rakentaminen alkaa

TEKSTI **VEERA SALAKARI** KUVA **LUKKAROINEN ARKKITEHDIT OY**

Tiedonpuiston koulu nousee Kirjastotalon ja Vaisaaren koulun väliselle alueelle. Kyseessä on uusi yhtenäiskoulu, johon valmistuu nykyaikaiset opetustilat 5–9.-luokkien oppilaille. Rakennusalueen valmistelut on aloitettu kesällä, maanrakennustöiden pariin päästään syksyllä ja oppilaat astelevat uuteen kouluun tammikuussa 2026. Asukkaita tiedotetaan rakentamisen eri vaiheista säännöllisesti.

Mitä
ihmettä täällä
myllätään?

Valtuustossa hyväksytyin palveluverkkoselvityksen mukaan Tiedonpuiston koulun rakentaminen alkaa syksyllä. Nykyisen Vaisaaren koulun korvaava koulu tarjoaa hyvät puitteet tulevaisuuden opetustyöhön ja mahdollistaa nykyaikaisten opetusmenetelmien hyödyntämisen.

Havainnekuviissa seisoa moderni, mutta ympäristöön kauniisti sulautuva koulurakennus. Puset yksityiskohdat sitovat rakennuksen ympäröivään luontoon ja väritkin ovat kuin luonnosta poimittuja. Lukkaroinen Arkkitehdit Oy:n suunnittelema noin 11 000 neliöninen rakennus näyttää samaan aikaan vaikuttavalta ja luonnolliselta.

- Sekä tilallinen että toiminnallinen kokonaisratkaisu on saatu hiottua toimivaksi yhdessä käyttäjien, tilaajan ja urakoitsijan kanssa, kertoo pääsuunnittelija **Joona Kaskelo**.

SUUNNITTELU JATKUU RAKENNUSTYÖN AIKANAKIN

Tiedonpuiston koulun tiloja on suunniteltu muun muassa palvelumuotoiluprosessin avulla. Suunnitelmia on tehty käyttäjä-

lähtöisesti niin, että prosessissa on ollut mukana sekä henkilöstöä että oppilaiden edustajia. Toisaalta hanke toteutetaan projektijohtourakkana, mikä tarjoaa mahdollisuuden jatkaa suunnittelutyötä yhä rakentamisen edetessäkin.

- Kun suunnitellaan rakentamisen kanssa samanaikaisesti, meillä on koko ajan uusin tekniikka ja materiaalit käytössämme. Toisin olisi, jos hankinnat olisi tehty jo ennen rakentamisen aloittamista. Pidempi suunnittelu-aika parantaa myös suunnittelun laatua ja pienentää virheriskiä, kertoo **Markku Könnö** projektin rakennuttajakonsulttina toimivasta A-Insinöörit Rakennuttaminen Oy:stä.

Valitun urakkamallin etuna on myös kustannusten läpinäkyvyys. Projektinjoh-tourakoitsija Rakennustoimisto Laamo Oy toimittaa Raision kaupungille kuukausittaisen raportin, jonka perusteella suunnittelu-työtä on helpompi toteuttaa. Jos materiaalin hinta nousee markkinoilla, voidaan projektijohtourakan ansiosta valita toinen materiaali vielä rakennuttamisen ajanakin.

- Olemme sitoutuneet kaupungin antamaan budjettiin ja elämme koko ajan kustannusten tasapainossa, Könnö kertoo.

RAISION AINOAA YLÄKOULU

Nykyinen Vaisaaren yläkoulurakennus puretaan uuden koulurakennuksen valmistuttua. Uusi koulu toimii valmistuttuaan väliaikaisesti Raision ainoana yläkouluna, kunnes toinen yläkoulu valmistuu.

Tiedonpuiston koulussa on tilat 850 oppilaille. Tilat riittävät Raision yläkoululaisille Haikalankadun ja vanhan kauppaoppilaitoksen lisätiloja hyödyntämällä, kunnes toinen yhtenäiskoulu valmistuu ja ikärakennejako 0.–4.-luokkalaisiin ja 5.–9.-luokkalaisiin saadaan otettua käyttöön. Tiedonpuiston koulu on suunniteltu 5.–9.-luokkien käyttöön, joten esimerkiksi taito- ja taideaineiden luokkien kanssa tehdään välivaiheen aikana joustavia ratkaisuja. Välivaiheen toivotaan kestävän korkeintaan kaksi luku-vuotta.

- Pirilän alueelle rakennettavan toisen yhtenäiskoulun suunnittelu aloitetaan vuoden 2023 aikana. Sen aikataulu on kriittinen, jotta alakoulujen oppilaspaikat riittävät ja vastaavat kasvavan oppilasmäärän tarpeeseen, kertovat Raision kaupungin tekninen johtaja **Timo Oja** ja sivistysjohtaja **Leena Laakso**.

*Tiedonpuiston koulu Eeronkujan
ja Juhaninkujan risteyksestä
katsottuna.*

”

**Kun suunnitellaan
rakentamisen kanssa
samanaikaisesti,
meillä on koko ajan uusin
tekniikka ja materiaalit
käytössämme.**

Markku Könö

Raisionjoen ennallistamishanke valmistuu tämän vuoden aikana

TEKSTI **MIRKKA RUOHONEN** KUVAT **VEERA SALAKARI**

Ennallistamishankkeessa Raisionjoki kokee valtavan muodonmuutoksen. Suomen mittakaavassa poikkeuksellisen laajassa luonnontuomukaistamishankkeessa joen viisi säännöstelypatoa puretaan ja jokeen rakennetaan uusi pohjapato. Ennallistamisen lopputuloksena joen ekologinen tila paranee, jokimaisema kohenee ja kaupunki voi kehittää jokivarren virkistysmahdollisuuksia.

Raisionjoen padot on alun perin rakennettu, koska joen vettä käytettiin raakavesilähteenä. Rakentamalla uudet luonnontuomukaistat padot päästään mahdollisesti eroon

patoluokituksesta, jolla on suora vaikutus kunnossapito- ja valvontakustannuksiin. Myös virkistysarvot kasvavat huomattavasti ennallistamisen myötä. Ennallistamisessa jokeen rakennetaan kalaportaita sekä luodaan luonnollisia lisääntymisympäristöjä vaelluskaloille. Kunnostustoimien myötä vaelluskaloja onkin jo nähty Raisionjoessa.

Kunnostushanke pitää sisällään säännöstelypatojen (Huhko, Hintsä, Hintsä-Lähteenmäki ja Merttelä) muuttamisen kalatierakenteiksi. Lisäksi hankkeessa puretaan kokonaan myllypato Hintsan ja Hintsan-Lähteenmäen patojen välistä.

JOKIVARTTA PITKIN ON KIVA PYÖRÄILLÄ

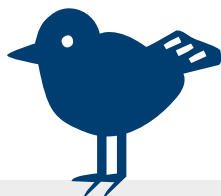
Ennallistamishanke alkoi vuonna 2020 Huhdon padon purkamisella. Myllypato purettiin vuonna 2022 ja Hintsä-Lähteenmäen ja Merttelän padon luonnontuomukaistaminen on parhaillaan käynnissä.

- Ennallistamisen lopputulos on erittäin näyttävä. Patojen poistaminen palauttaa jokeen muun muassa sen luonnollisen koskimaisen luonteen. Pian pääsemme kehittämään Raisionjokilaaksoa myös ulkoilu- ja virkistysalueena. Pitkän tähtäimen tavoitteena on saada luotua yhtenäinen reitistö Raision hienoon jokimiljööseen, kaupungininsinööri **Mikko Kunttu** sanoo.

Raisionjoen luonnontuomukaistamiseen nykytilaan voi tutustua kävelemällä ja pyöräilemällä. Kokeile vaikka pyöräillä jokivartta pitkin Raisiosta Pansioon – ja takaisin!

Hankkeen rahoittavat Raision kaupunki ja Varsinais-Suomen ELY-keskus. Toteutuksessa on mukana myös Valonia. Hankkeen toteutusaika on tämän vuoden loppuun asti.

Tiesitkö?

- Raisionjoki lähtee Vahdolta ja virtaa Ruskon ja Raision läpi. Pansiossa Raisionjoki laskee mereen.
- Joki on noin 26 kilometriä pitkä. Joen valuma-alueen pinta-ala on noin 132 neliökilometriä.
- Jokivesistö on ollut vuosikymmenten ajan Raision ja Naantalien kaupunkien raakavesilähde. Vedenotto päättyi vuonna 2011, jolloin Raisio ja Naantali siirtyivät Turun seudun veden tekopohjaveden käyttämiseen.
- Raisionjoen ympäristössä on paljon rautakautisia muinaisjäännöksiä. Jäännöksiin voit tutustua Vaskipolulla. Huhkon kartanolta lähtevä kaksi kilometriä pitkä Vaskipolku esittelee rautakauden tärkeitä paikkoja.

Mitä pidät tästä lehdestä?

Kerro siitä meille!

Vastaa Raisio tiedottaa -lehden lukijakyselyyn 22.9.2023 mennessä.

link.webropol.com/s/raisiotiedottaa

raisio

Hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen haluaa pitää huolen siitä, että jokaisella on hyvä olla ja elää

TEKSTI JA KUVA **VEERA SALAKARI**

Heidi Suominen työ on pitää huolta siitä, että Raisiossa jokaisella on hyvä olla ja mahdollisuus elää itselleen merkityksellistä elämää.

Tammikuussa työnsä Raisiossa aloittanut **Heidi Suominen** koordinoi hyvinvointiin liittyviä teemoja. Työtä tehdään yhdessä monien asiantuntijoiden kanssa kaupunkilaisia osallistaen ja toisinaan asioiden ymmärtäminen vaatii rohkeakin ajattelua.

- Jokaisella meistä on kädenjälkemme laitettavana asukkaiden hyvinvointiin. Tästä on otettava koppii yhdessä, hän pohtii.

Verkostojen kartuttaminen on Heidin mukaan menestyksekkään hyvinvointityön perusta. Kun työskentelymalleja kehitetään monialaisesti ja kansallisesti, syntyy arvokasta tietoa siitä, miten terveyseroja saisi kavennettua ja yhdenvertaisuutta toteutettua paremmin. Heidi onkin tuttu kasvo niin vanhus- ja vammaisneuvostoissa, seurakentällä kuin Varhan verkostoissakin.

- Ennen kaikkea haluan kuitenkin olla kuntalaisten lähellä oleva henkilö. Järjestän mielelläni tilaisuuksia, joissa kaupunkiin saa

ottaa kauttani yhteyttä.

Heidi toivoo, että Raisio olisi sellainen paikka, jossa jokainen voisi elää omanlaistaan elämää. Onnellinen arki luo myös mielenterveyttä ja merkityksellisuuden kokemusta.

- On tärkeää, että jokainen tuntee olevansa riittävä juuri sellaisena kuin on.

MALLIA MAAILMALTA

Ennen Raision kaupungille tuloa Heidi on ehtinyt työskennellä niin naapurikaupunki Naantalissa, Keski-Suomessa, kuin kaukomailla. Ulkomailla vietetty aika kerrytti kokemusta, jota Suomessa ei olisi ehkä saanut.

- Tykkään tuoda Raisioon myös sellaisia ilmiöitä, jotka ovat Suomessa vielä vieraita. Olen työskennellyt monenlaisten ihmisten kanssa vauvasta vaariin, mikä on myös opettanut minulle paljon siitä, mitä hyvinvointi voi eri yksilöille merkitä.

Osallisuus ei synny itsestään vaan se on mm. yhteistä vuorovaikutusta, tekemistä ja tunnetta, jolla luodaan yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyttä yhteiskunnassa. Se merkitsee mukanaoloa ja vaikuttamista sekä huolenpitoa ja yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista osalliseksi pääsemistä.

Hyvinvointikoordinaattorin työhön Heidi ihastui entisessä työssään Naantalinn kaupungilla. Siellä vastaavat työtehtävät sisältyivät osaksi Heidin toimenkuvaa. Raisiossa Heidille tarjoutui mahdollisuus tehdä kokoaikaisesti Heidin rakastamaa koordinaattorin työtä.

Valmiita vastauksia hyvinvointikoordinaattorin työpöydälle tulee harvoin. Raision vahvuusiksi Heidi mainitsee rohkeuden ja ketteryyden kehittämistä asioita. Kulttuuri on avoin ja uusiin ideoihin lähdetään mukaan uteliaasti. Jos kompastutaan, siitä opitaan ja yritetään uudestaan. Heidi kokee työn haasteineen mielekkäänä.

- Koko opiskelu- ja työurani ajan olen rakentanut omaa polkuani ja nyt tuntuu siltä, että olen ihan oikeassa paikassa juuri nyt. Tässä minun pitääkin olla.

Heidi Suominen
hyvinvointikoordinaattori
p. 040 530 3752
heidi.suominen@raisio.fi

Asukasbudjettiin saatiin yli 200 ideaa

Ideoista parhaat äänestetään syyskuussa toteutukseen

Tänä vuonna tehdään Raision historian ensimmäinen asukasbudjetti. Kaupunki on varannut 50 000 euroa asukkaiden ideoiden toteuttamiseen.

Raision ensimmäisen asukasbudjetoinnin ideointivaihe päättyi juhannusviikolla. Asukkailta saatiin 229 ideaa. Eniten ideoita tuli asuinalueiden kehittämiseen ja asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseen. Ideoista valtaosa on hyvin käytännönläheisiä ja konkreettisia, eli asukkaat ovat toivoneet muun muassa penkkejä, kukkia ja puuistutuksia sekä koirapuistoja. Ennen kaikkien ideoiden julkaisua ne käydään kaupungin yksiköissä läpi muun muassa kustannusten arvioimiseksi. Lisäksi samanlaiset ideat yhdistetään.

Kaikki ideat julkaistaan elokuun lopussa ja toteutettavat hankkeet valitaan syyskuudella äänestämällä. Osa hankkeista voidaan toteuttaa jo tämän vuoden puolella. Ideoita voidaan toteuttaa useampi, kunhan niiden yhteenlaskettu kustannus on 50 000 euroa.

Ideoinnin tukena oli neljä teemaa. Teemat kytkeytyvät kaupungin strategiaan ja ensi vuonna vietettävään Raision kaupungin juhluvuoteen.

Heidin viisi vinkkiä osallisuuteen

- Osallistu tapaamisiin, ja kohtaamisiin sekä itsellesi merkityksellisten yhteisöjen toimintaan
- Tuo äänesi kuuluville kaupungin kyselyissä, foorumeissa, raadeissa ja palautekanavissa
- Seuraa päätöksentekoa ja vaikuttamistoimielinten toimintaa, ota yhteyttä ja tee aloitteita
- Äänestä kaupungin asukasbudjetissa 11.9. alkaen
- Onko sinulla idea tai toive siitä, miten voisimme edistää yhdessä kaupunkilaisten osallisuutta?

Tule juttelemaan asukasbudjetista!

Miten asukasbudjetointi etenee? Voiko oma idea päätyä toteutukseen? Tule keskustelemaan asukasbudjetista elokuun tapahtumiin.

Harrastemessut 24.8. klo 17–19, Kerttulan liikuntahalli
Killin Markkinat 26.8. klo 10–14, Raision tori

”
Kaupunkilaisten saaminen mukaan ilmastotyöhön on avainasemassa päästövähennystavoitteen saavuttamisessa.

Virpi Hirvensalo ja
 Ulrika Nordblom

Ympäristöohjelma tarvitsee kaupunkilaiset mukaan ilmastotyöhön

TEKSTI **ULRIKA NORDBLOM** JA **VIRPI HIRVENSALO**
 KUVA **VEERA SALAKARI**

Kaupungin ympäristöohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa huhtikuussa. Tavoitteena on vähentää kaupungin ilmastopäästöjä 80 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Ympäristöohjelmassa kaupunki määrittelee konkreettiset toimenpiteet, joilla tavoitteeseen pyritään.

Ympäristöohjelman toimenpiteet on jaettu kuuteen aihealueeseen: liikenne, energia, maankäyttö ja rakentaminen, ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen, vastuullinen kulutus ja luonnon monimuotoisuus ja sopeutuminen. Kaikkien otsikoiden alta löytyy toimenpiteitä, joilla ohjataan kaupunkilaisia tavalla tai toisella kestäväan elämäntapaan tai pyritään mahdollistamaan vähäpäästöisempiä valintoja.

Yksi hyvä esimerkki ohjaavasta toimenpiteestä on kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelman laatiminen, joka on jo aloitettu. Kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelman toimenpiteiden avulla kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita pyritään

kehittämään kaupungissa niin, että asukkaat valitsisivat yhä useammin kevyemmän kulkumuodon oman auton sijaan.

- Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi on mahdollista saada aikaan suuria päästövähennyksiä, sillä liikenne on suurin yksittäinen päästölähteenne, ilmastokoordinaattori **Ulrika Nordblom** muistuttaa.

- Kaupunkilaisten saaminen mukaan ilmastotyöhön on avainasemassa päästövähennystavoitteen saavuttamisessa, sillä noin 90 % kaupungin ilmastopäästöistä syntyy asukkaiden ja yritysten toiminnasta. On tärkeää, että jokainen löytää omaan arkeensa sopivan tavan elää ekologisemmin, jotta muutokset tuntuvat hyväksyttävältä tai jopa positiiviselta.

Ympäristöohjelman toimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain. Ympäristöohjelma myös päivitetään säännöllisesti valtuustokausittain, jotta toimenpiteet pysyvät mukana kehityksessä ja toimintaympäristön muutoksiin voidaan reagoida tarpeen mukaan.

ILMASTOKASVATUKSEEN RAKENNETAAN VALMIS MALLI

Raision kaupunki vastaa viiden varsinaissuomalaisen kunnan alueella toteutettavasta KEKÄLE-hankkeesta. Hankkeessa kehitetään pienten kuntien malli ilmasto- ja kestävyyskasvatukseen vahvistamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa opetussuunnitelmaa tukevan kestävyyspolun toteuttamista mukana olevien kuntien paikallisiin opetussuunnitelmiin.

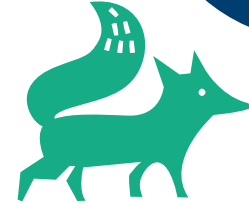
Kestävyyspolun tehtävämallit osallistavat oppilaat tekemään käytännön kestävyystyötä kouluilla. Kestävyystyö voi liittyä esimerkiksi koulumatkaliikkumiseen, energiaviisaisiin digilaitteiden käyttöä kierrättämiseen tai ruokahävikin vähentämiseen.

Hankkeen etenemistä voi seurata KEKÄLE-verkkosivuilla, Facebookissa ja Instagramissa.

Ylijäämäruokaa jaetaan jo seitsemässä koulussa

TEKSTI JA KUVA **MIIKA NORRO/SPR**

**Tule
mukaan!**

Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoiset jakavat Raisiossa koulujen ylijäämäruokaa. Ruokaa jaetaan ilmaiseksi suoraan kouluilta heti koululounaan päättymisen jälkeen.

Hävikkiruuan jakelua tehdään koulujen lukuvuoden mukaan. Jakelu on arkipäivisin ja koulujen lomakaudella myös jakelu on tauolla. Syyskauden jakelu on käynnistynyt ja mukana on nyt jo 7 koulua. Jakelumat vaihtelevat kouluittain ja ruuan määrä vaihtelee päivittäin.

Ruokajakeluun tulee ottaa omat astiat mukaan. Astioita voi olla useampia siltä varalta, että ruokaa on useampaa lajia. Astioiksi kannattaa valita tarpeeksi tiiviit astiat keittoja ja kastikkeita ajatellen. Ruokahävikkiä pyritään ehkäisemään jo valmistusvaiheessa, joten on hyvä varautua siihen,

että joillain kouluilla ruokaa ei jää lainkaan jaettavaksi. Erityisesti Friisilässä hävikkiruokaa ei ole ollut kaikille hakijoille.

Ruokajakelut koulupäivinä:

- Friisilän koulu (Lumparankatu 18), klo 12.05–12.30
- Ihalan koulu (Konsantie 16), klo 12.45–13.15
- Kaanaan koulu (Orkolantie 5), klo 12.45–13.15
- Kerttulan koulu (Kerttulantie 31), klo 12.45–13.15
- Kuloisten koulu (Keskitie 38), klo 12.30–13.00
- Raision lukio (Kirkkoväärtinkuja 18), klo 12.45–13.15
- Vaisaaren koulu (Juhaninkuja 4), klo 13.00–13.30

Koulujen pihoilta ei saa ajaa autolla ja lähialueilla on noudatettava erityistä varovaisuutta liikenteessä. Koulujen piha-alueet ovat päihtettämiä ja savuttomia.

UUDET VAPAAEHTOISET TERVETULLEITA MUKAAN

Ruokajakelu on helppo mutta merkityksellinen tehtävä, joka ei vaadi pitkää koulutusta tai sitoutumista. Vuoroja voi tehdä oman ehtimisen mukaan.

Mikäli vapaaehtoistehtävä ruokajakelussa kiinnostaa, ota yhteyttä SPR Raision osastoon tai piiriin ruoka-apuvastaavaan Miika Norroon. Osastokohtaisen perehdytyksen lisäksi SPR järjestää koko piirin yhteisen etäperehdytyksen 13.9. klo 17. Lisätiedot: oma.punainenristi.fi/event/22905

Miika Norro

SPR Varsinais-Suomen piiri
miika.norro@redcross.fi

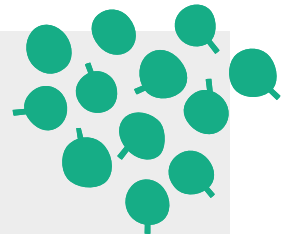
Raision osasto:

rednet.punainenristi.fi/raisio

◀ SPR:n vapaaehtoinen Sirpa Lundgren jakamassa ruokaa Ihalan koululla.

Hyvä ruoka sitä tarvitseville

Syömäkelpoista ruokaa heitetään Suomessa roskikseen satoja tuhansia kiloja vuosittain. Raision kaupungilla ruokahävikkiä vähennetään muun muassa seuraamalla ruokien menekkiä. Tietoa hyödynnetään, kun samaa ruokaa tehdään seuraavan kerran ja ruokalistoilta karsitaan ruokalajeja, joiden menekki ei ole hyvä.

Koulujen ylijäämäruuan jakelu käynnistettiin keväällä 2022. Suomen Punaisen Ristin Raision osasto on ollut organisoimassa jakelua alusta saakka. Kokeilu alkoi kolmesta koulusta.

– Haluamme saada hyvän ja käyttökelpoisen ruuan jakoon sitä tarvitseville, sanoo kaupungin ruokapalvelupäällikkö **Mervi Heinonen**.

KIRJASTO

RAISION KIRJASTOTALO | EERONKUJA 2, 21200 RAISIO | KIRJASTO@RAISIO.FI

Finnmarkin päiväretkikohteet Harri Ahosen silmin

KUVA HARRI AHONEN: ÄILEGÁS.

Tamperelainen tietokirjailija, luontokuvaaja ja luennoitsija **Harri Ahonen** kertoo kuvin ja sanoin Finnmarkin päiväretkikohteista **keskiviikkona 4.10. klo 18–19.30** Martinsalissa. Luennolla esitellään Pohjois-Norjassa sijaitsevan Finnmarkin maakunnan kauneimmat päiväretkikohteet. Mukana on tunnettuja ja harvinaisia kohteita, kuten Sørøya-saari, Syltevik-lahdelma ja Varangin niemimaan rikkonaiset tunturinselät, jotka saavat hämmästelemään luonnon upeutta. Ahosen valokuvat muodostavat esityksen visuaalisen rungon.

”Puhun myös käytännön asioista, kuten jokamiehenoikeuksista, suojelualueiden säännöistä, meriliikenteestä, retkikohteiden vaativuustasoista ja kulkuyhteyksistä. Tieto-osuuksia rytmittävät omakohtaiset kokemukset.”

Lisäksi Ahonen kertoo kveeneistä, joiden esivanhemmat ovat muuttaneet Suomesta 1700–1900-luvuilla Ruijanmaalle eli Finnmarkiin sekä aluetta pahoin kurittaneen toisen maailmansodan jäänteistä.

Harri Ahonen on kirjoittanut kuusi kirjaa, jotka kertovat Suomen, Ruotsin ja Norjan vaellusreiteistä ja päiväretkikohteista.

Tule turisemaan Senioritiistaihin!

Syksyllä Kirjastotalossa aloittaa uusi, vapaamuotoinen ikäihmisten keskusteluryhmä, Senioritiistai. Ryhmä kokoontuu tiistaisin klo 12–13 lehtiosaston työpajatilassa noin kerran kuussa.

Tapaamiset on ajoitettu siten, että niistä on helppo jatkaa PäiväKino-elokuvaesityksiin tai muihin kirjaston tapahtumiin.

Senioritiistaissa jutellaan kirjavinkeistä ja uutuuskirjoista, kirjaston tapahtumista, palveluista tai mistä milloinkin keskustelu viriää. Mukana on aina kirjaston työntekijä. Voit halutessasi ostaa Cafe Charlottasta vaikka kahvit mukaan työpajatalaan.

Nähdään **klo 12–13** Senioritiistaissa **5.9., 26.9., 10.10., 7.11. ja 12.12.**

Tervetuloa!

Kenelle Raision kulttuuripalkinto 2023

Nyt on taas aika ehdottaa vuoden 2023 Raision kulttuuripalkinnon saajaa. Palkinto annetaan raisiolaiselle yksityiselle henkilölle tai yhteisölle, joka on joko uransa aikana tai kuluneen vuoden aikana tehnyt merkittävää kulttuurityötä joko alueellisesti, paikallisesti tai valtakunnallisesti. Palkinto on tunnus-tustyyppinen, eikä sisällä rahaa.

Kuka tahansa voi ehdottaa palkinnon saajaa. Lyhyesti perustellut ehdotukset vuoden 2023 kulttuuripalkinnon saajasta tulee lähettää joko postitse osoitteella Raision kulttuuripalvelut, Eeronkuja 2, 21200 Raisio tai sähköpostilla osoitteeseen

kirjaamo@raisio.fi tai jättää ehdotuksensa Raision kirjaston palvelupisteeseen torstai 30.11. klo 16.00 mennessä. Palkinto jaetaan nyt 22. kerran ja sen saajan päättää vapaa-aikalautakunta. Palkinto jaetaan Harkon valanta -tilaisuudessa keväällä 2024.

Lisätietoja kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja Tiina Salo, tiina.salo@raisio.fi, p. 040 758 0130.

Kirjaston aukioloajat

Palveluajat 28.8. alkaen

ma-to klo 10–19

pe klo 10–16

la klo 10–14

Omatoimikäyttö

ma-pe klo 9–10

Poikkeuksena

la 4.11. suljettu (pyhäinpäivä)

ti 5.12. klo 10–16 (arkkipyhäaatto)

ke 6.12. suljettu (itsenäisyyspäivä)

ma-ti 25.–26.12. suljettu (joulu)

ma 1.1. suljettu (uudenvuodenpäivä)

la 6.1. suljettu (loppiainen)

Lehtiosaston omatoimialue

ma-to klo 19–21

pe klo 16–18

la klo 14–18

su klo 10–18

→ raisio.fi/kirjasto

Nepsy-päivä aloittaa lasten teemalauantait

Syksyn ensimmäisenä teemalauantaina 2.9. vietetään Nepsy-päivää klo 10–13. Päivän aikana voi tutustua rauhalliseen aistielämyshuoneeseen, jossa on hypistely-, keskittymis- ja aistileluja. Paikalla on myös FunSense-rauhoittumislelujen esittelijä. Lisäksi pidetään lastenosaston Nepsy-hyllyn avajaiset ja aloitetaan apuvälineiden lainaus. Turun AMK:n toimintaterapiaopiskelijat

ohjaavat lapsia askartelemaan oman keskittymistä helpottavan hypistelyleluun.

Teater Kojan esittää Martinsalissa klo 13 näytelmän Mikko Mallikas panee töpinäksi. Esitys on fyysinen ja lapsia osallistava. Kantavina teemoina ovat mielikuvitus ja leikki. Näytelmä on suunnattu 3–7-vuotiaille. Palvelupisteessä on myynnissä 50 kpl lippuja. Lipun hinta on kaksi euroa.

MUUT SYKSYN TEEMALAUANTAIT

- **12.10. Harry Potter -tapahtuma**, Taikaministeriö, joka järjestetään kaupungintalolla. Seuraathan tiedotusta nettisivuilla ja kirjastossa.
- **28.10. Halloween-teemalauantai**, jossa on tarjolla hirviöaskartelua ja seikkailutietovisa.
- **11.11. Pelitapahtuma**, jossa pelataan tietokoneilla, iPadeilla ja VR-laseilla, opetellaan uutuuspelejä ja esitellään pelikirjoja sekä suosittuja pelejä.
- **16.12. Joulutapahtuma**, jossa tanssitaan tonttudiskossa, askarrellaan jouluisia juttuja ja esitellään joulukirjoja.

Luento: Potilas, tunnetko oikeutesi?

Hämmäntävätkö terveydenhuollon mul-
listukset? Oletko epävarma siitä, millais-
ta hoitoa sinun kuuluu saada ja mistä?
Jokainen meistä on joskus potilas, jolla
on oikeuksia.

Potilaan oikeuksien asiantuntija,
VTM **Hanna Manninen** Kuluttajaliitos-
ta luennoi 28. syyskuuta klo 13.30–15
Martinsalissa otsikolla Tiedä oikeutesi
potilaana.

Mitä potilaan itsemääräämisoikeus
tarkoittaa? Mitä tietoa potilaalla on
oikeus saada hoitohenkilökunnalta?
Mitä potilas voi tehdä, jos hoitokäynti ei
suju toivotusti? Mitä jokaisen tulisi tietää
palvelusesteleistä?

Muuttuvassa sosiaali- ja tervey-
denhuollon ympäristössä on tärkeää,
että potilas tunnistaa tilanteet, jolloin
oikeudet eivät toteudu lain tarkoittamal-
la tavalla.

Hanna Manninen tarkastelee aihetta
käytännönläheisesti ja ymmärrettävästi.
Luennon jälkeen tunnet keskeisimmät
potilaan oikeudet ja osaat pitää niistä
paremmin kiinni.

Luennoilla käsitellään myös tosielä-
män tapauksia potilaan oikeuksien on-
gelmatilanteista ja tutustutaan esimer-
kiksi eduskunnan oikeusasiamiehen ja
oikeuskanslerin tekemiin ratkaisuihin.

Kuva: Make Lentonen

Tunteikas laulunäytelmä perustuu kenttäpostikirjeisiin

Karjalan kaihoa ja sota-ajan lauluja
-esitys nähdään tiistaina 26.9. klo 13
Martinsalissa.

Laulunäytelmän esittää Turun
KaraokeKlubi ja siinä kuullaan sota-
ajan lauluja. Esitykseen on hankittu
sota-aikaan sopivan puvustuksen ja
lavasteet. Näytelmän teksti perustuu
kenttäpostikirjeisiin.

"Löysimme äitimme evakkoarkusta
240 kenttäpostikirjettä, joista syntyi
kirja **Kenttäpostia Liljalle** – sota-ajan
kirjeiden välittämiä tunnelmia, huolia,
ilonpilkahduksiakin", Kristiina Hellstén

kertoo. Kirjan toinen kirjoittaja on hänen
sisarensa **Maija Finneman**. Sisäruket
johdattelevat esityksen alussa yleisön
sota-ajan tunnelmiin.

Näytelmän käsikirjoittaja on Turun
KaraokeKlubin sihteeri Eeva-Liisa
Suominen, joka poimi kirjasta tarinat ja
valitsi niihin sopivat laulut.

Karjalan kaihoa ja sota-ajan lauluja
on saanut ensi-iltansa Runosmäen
vanhuskeskuksessa ja kiertänyt Turussa.
Tunteellinen esitys on kerännyt runsaasti
kiitoksia. Näytelmä kestää 1 t 15 min ja
siihen on vapaa pääsy.

Leffalauantaissa katsotaan Johnny Deppin filmejä

Leffalauantaina **25.11. klo 12–18**

Martinsalissa esitetään kolme John-
ny Deppin tähdittämää elokuvaa:
Liisa Ihmemaassa (2010), *Gilbert
Grape* (1993) ja *Public Enemies*
(2009).

Voit katsoa kaikki filmit tai vain yh-
den. Elokuvien välissä pidetään noin
20 minuutin tauko. Cafe Charlotta
on avoinna toisen väliajan loppuun
ja tarjoaa leffamaratoonareille her-
kulliset eväät.

Tim Burtonin *Liisa Ihmemaassa*
(**K12**) pohjautuu Lewis Carrollin
kirjoihin. Liisa palaa Ihmemaahan
13 vuoden jälkeen. Elokuva on
visuaalisesti ylitsepursuava seikkailu,
jossa on hullunkurisia ja sympaattisia
hahmoja. Nautittavassa sadussa
hyvän ja pahan raja on häilyvä,
mutta hyvyys saa aikaan hyvyyttä.
Elokuvasa puhutaan suomea.

Lasse Hallströmin *Gilbert Grape*
(**K12**) kertoo tragikoomisen tarinan
perheestä, jossa isovelji, Gilbert,
kantaa isän kuoltua vastuuta
kaikesta. Kehitysvammainen Arnie
tarvitsee erityistä huolenpitoa. Kun
Gilbert tapaa ohikulkumatkalla ole-
van Beckyn, hänen elämänsä tulee
keveyttä ja valoa. Nuoren Johnny
Deppin lisäksi filmissä loistavat
lapsinäyttelijä Leonardo di Caprio ja
Juliette Lewis.

Public Enemies (**K16**) on Michael
Mannin gangsterielokuva. Tarina
sijoittuu 1930-luvun alkuun ja
siinä on todellisuuspohjaisia
henkilöhahmoja, kuten FBI-
agentti Melvin Purvis ja rikolliset
John Dillinger, Baby Face Nelson
ja Pretty Boy Floyd. Ajankuva
on käsinkoskeltavaa: kuvaukset
pyrittiin tekemään todellisilla
tapahtumapaikoilla ja Dante Spinotti
kuvasi usein käsivaralta.

Kirkonrakentajat Killi ja Nalli -veistoksen paljastustilaisuudesta 40 vuotta

Mennyt maailma

Kaupunginjohtaja Samuli Porsanger vastaanotti Kirkonrakentajat-veistoksen kaupungille ja kiitti muistomerkkitoimikuntaa ja taideteoksen tekijää kuvanveistäjä Harry Kivijärveä.

TEKSTI **ALTTI KOIVISTO** KUVA **RAISION KIRJASTON KOTISEUTUKOKOELMA**

Harry Kivijärven (1931–2010) tekemä upea Kirkonrakentajat Killi ja Nalli -punagraniitti-veistos sai arvoisensa paikan kaupungintalon ja kirkon väliseltä puistoalueelta. Veistoksen paljastustilaisuudessa 11.6.1983 kirkkoherra Pertti Vanhalukkarla piti paljastuspuheen ja luovutuspuheen muistomerkkitoimikunnan puheenjohtaja isännöitsijä Paavo Nieminen. Muistomerkin vastaanotti kaupunginjohtaja Samuli Porsanger.

Tilaisuudessa esiintyivät Raision seurakunnan kuorot johtajanaan kanttori Martti Korpela sekä Raision VPK:n soittokunta ja Raision nuorisosoittokunta Bruno Sirkiän johdolla. Sadat raisiolaiset olivat tulleet seuraamaan veistoksen juhlevaa paljastustilaisuutta.

Muistomerkin symboliikka käy ilmi maakivessä olevasta pronssilaatasta, jossa lukee: ”Kirkonrakentajat Killi ja Nalli – pystytetty v. 1983 Raisiota rakentaneiden

sukupolvien kunniaksi.”

VEISTOSKILPAILU

Veistoshanke lähti liikkeelle 1977 nimetystä Killin ja Nallin muistomerkkitoimikunnasta, joka koostui kaupungin, seurakunnan ja hankkeen alulle laittaneen Raisio-seuran edustajista. Aiheesta järjestettiin veistoskilpailu syksyllä 1979. Kilpailuaika päättyi seuraavan vuoden keväällä, johon mennessä oli jätetty 39 kilpailutyötä. Lopullisen valinnan tekivät Suomen Kuvanveistäjäliiton kaksi edustajaa sekä muistomerkkitoimikunta. He asettivat yksimielisesti ensimmäiselle sijalle kuvanveistäjä Harry Kivijärven luonnoksen Kirkonrakentajat.

Sopimus Kirkonrakentajien valmistamisesta allekirjoitettiin keväällä 1981. Seurakunta ja Raisio-seura osallistuivat rahoitukseen kumpikin yhtä suurella summalla, jotka yhteensä kattoivat neljäosan veistoksen

hinnasta. Raision kaupunki maksoi loput. Raisio-seuran osuuteen sisältyivät muutamien edesmenneiden raisiolaisten merkkihenkilöiden muistorahalahjoitukset, seuran naistoimikunnan lahjoitus ja kolmen pankin pienehkö osuus.

HARRY KIVIJÄRVEN TAITEESTA

Turkulaislähtöisen kuvanveistäjä Harry Kivijärven valtakunnallisesti tunnetuin teos on presidentti J.K. Paasikiven veistos Helsingin Kampissa. Hänet muistetaan myös tekemästään presidentti Urho Kekkosen hautapaadesta Hietaniemen hautausmaalla, Helsingissä.

Kivijärven kädenjälki näkyy myös Turussa, missä yliopistonmäellä sijaitseva Runeberg, Lönnrot ja Snellman -veistos sekä tuomiokirkkopuistossa oleva A.I. Arwidssonin veistos Aamuruskon mies ovat hänen tekemiään.

Tapahtumat

Katso kaikki Raision tapahtumat → raisio.fi/tapahtumat

Psst! Nettisivujen tapahtumakalenteriin voi kuka tahansa ilmoittaa oman Raisiossa pidettävän, yleisölle avoimen, tapahtumansa. Kalenteri on maksuton ja sieltä poimitaan sisältöä myös Raisio tiedottaa -lehteen.

Elokuu

24.8. klo 13–16
Kerttulan yleisurheilukenttä (sateella tennishalli).
Kisakatu 4.

Tasapaino- ja kävelytestejä

SPPB-tasapainotesti on suunnattu +60-vuotiaille ja UKK -kävelytesti työikäisille sekä ikääntyville. Tapahtumassa saat tietoa kaupungin liikuntaryhmistä ja voit ilmoittautua mukaan syksyn ryhmiin. Maksuton, ei ennakkoilmoittautumista.

Lisätiedot: p. 040 645 2605 / saima.kokkonen@raisio.fi

29.8. klo 11–13
Kirjastotalon aula.
Eeronkuja 2.

Fölikaveri-päivystys

Lisäksi: 5.9., 12.9., 19.9., 26.9., 3.10. ja 10.10.

29.8. klo 12–14.30
Kirjastotalo. Lehtiosasto, työpajatila. Eeronkuja 2.

Näppärästi netissä -digineuvonta

Rasekon aikuisopisto Timalin datanomiopiseliijoiden digineuvontaa kerran viikossa tiistaisin 19.12. asti. Huom! Viikolla 42 ei ole neuvontaa.

Mun
raisio

Mun Raisio -tapahtumaviikko

Elokuun lopun tapahtumissa kohdataan ja käynnistellään mieliä kohti syyskautta. Valitse oma tapahtumasi ja tule mukaan!

24.8. klo 17–19
Kerttulan liikuntahalli. Kisakatu 4.

Harrastus- ja liikuntamessut

25.8. klo 18–21
Krookilan kotiseutukeskus.
Krookilankuja 40.

Myllyiltamat ja savusauna lämpimänä

26.8. klo 10–14
Raision tori ja Varppeenaukio.

Killin markkinat

26.8. klo 11–15
Friisilän verstaat.

Friisilä Craft ja taidetta Kylä-Klemelässä

29.8. klo 17–19
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

Lukukauden avajaiset

Raisio-päivänä 26.8. luvassa myös mm. Vaskipolku-kierros, opastettuja kiertoajeluita sekä vapaa pääsy Harkkoon.

Tapahtumaviikon ohjelma raisio.fi

Menoa muksuille -tapahtumat syksyllä

Koko perheen yhteiset liikuntahetket, joissa varhaiskasvatus- ja alakouluikäiset lapset perheineen voivat liikkua ja tempuilla yhdessä sekä kokeilla erilaisia maila- ja pallopelejä. Toiminta on valvottua, mutta ei ohjattua. Lapset liikkuvat yhdessä huoltajan kanssa. Liikuntahetket ovat maksuttomia.

Menoa muksuille ulkona

sunnuntaisin 27.8., 3.9. ja 10.9. klo 9.30–11. Tikanmaan koulun piha, Kapponkatu 15. Ei ennakkoilmoittautumista.

Menoa muksuille koulujen liikuntasaleissa

sunnuntaisin ajalla 17.9.–26.11. (ei 12.11.).

- klo 9.30–11 Kuloisten koulu, Keskitie 38
- klo 14–15.30 Tahvion koulu, Isovuorentie 7

Ei ennakkoilmoittautumista.

Soveltavaa Menoa muksuille

sunnuntaisin klo 15.30–16.30 ajalla 17.9.–26.11. (ei 12.11.). Tahvion koulu, Isovuorentie 7. Ilmoittautuminen aukeaa tapahtumaa edeltävänä maanantaina tapahtuma-kalenterissa (raisio.fi/tapahtumat).

Syyskuu

2.9. klo 10–13.
Kirjastotalo, Eeronkuja 2.

Lasten teemalauantai – Nepsy-tapahtuma

2.9. klo 13
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

Teater Kojan: Mikko Mallikas paneetöpinäksi -esitys

Liput 2 euroa (rajallinen määrä) esitykseen
Kirjastotalon palvelupisteestä.

4.9. klo 17.30
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

PerheKino: Taikaportti (K7)

5.9. klo 12–13
Kirjastotalo, lehtiosaston työpajatila,
Eeronkuja 2.

Senioritiistai

Tapahtuma lisäksi: 26.9.,
10.10., 7.11. ja 12.12.

5.9. klo 13 ja klo 18
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

Päivä- ja Iltakino: Veden vartija (K12)

9.9. klo 14
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

Jyrki Anttilan Kertokaa se hänelle -konsertti

Liput: lippupiste.fi ja R-kioskit 35 euroa.

12.9. klo 18–20
Kirjastotalo, lehtiosaston työpajatila,
Eeronkuja 2.

Luonnonkosmetiikka-työpaja

Lisätiedot ja ilmoittautumislinkki kaupungin
verkkosivujen tapahtumakalenterissa
(raisio.fi/tapahtumat).

14.9. klo 14–16
Kohtaamispaikka Olkkari, Raisiontori 6.

Hyvinvointikurssi: Mindfulness, rentoutus ja stressinhallinta

Työikäisille suunnattu ryhmä kokoontuu
myös 28.9., 12.10., 26.10., 9.11. ja 23.11.
Ohjaajina toimivat Susanne Peltola
ja Tyne-Maria Malmström.

Ilmoittautuminen 31.8. mennessä
p. 040 575 9560.

19.9. klo 17.30
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

Kahdeksan kärjessä – hitit järjestykseen!

Lennon ja McCartney omillaan.

24.9. klo 9–11
Lähtö Kerttulan liikuntahallilta, Kisakatu 4.

Kullaanpolku- polkuretkitapahtuma

Osallistumismaksu 5 euroa.

24.9. klo 14
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

Yhteislaulutilaisuus

Järj. Raision Eläkeläistoimikunta.

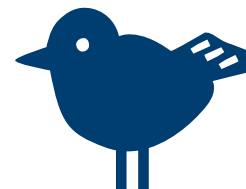
25.9. klo 10–14
Kohtaamispaikka Olkkari, Raisiontori 6.

Unelmapäivä

Tulevaisuuden unelmointia ja
unelmakarttojen tekoa.

26.9. klo 13
Kirjastotalo, Martinsali, Eeronkuja 2.

Karjalan kaihoa ja sota-ajan lauluja

Raisio-opiston maksuttomat tietotekniikkaluennot

Luennot maanantaisin klo 10.
Friisilän talo, Hulvelankatu 35.

Ilmoittautuminen:
raisio.fi/opisto tai p. 044 797 1266.

4.9.

112 Suomi -sovellus,
ICE-hätäyhteystiedot ja
terveystiedot puhelimeen

11.9.

72tuntia.fi-sivusto: käytännön
ohjeita hätätilanteiden varalle

18.9.

Tietotekniikan yleisimmät
termit tutuksi

25.9.

Vinkkejä WhatsApp-sovelluksen
tehokkaaseen käyttöön

2.10.

Erilaiset mobiilimaksamisen
tavat ja mobiilivarmenne

9.10.

Parhaat Google-sovellukset. Miten
pidän Google-tilini turvallisena?

23.10.

Suomi.fi-verkkopalvelu
hyötykäyttöön: viestit ja valtuudet

30.10.

Tehokas tiedonhaku älypuhelimella

6.11.

Pikavinkit Facebookin
turvalliseen käyttöön

13.11.

Nettihuujarit kuriin! Miten
suojaudun huujauksilta?

20.11.

Mihin Android-kännykän
kuvat tallentuvat?

Lokakuu

4.10. klo 18–19.30
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Tietokirjailija,
luontokuvaaja Harri
Ahosen luento Finnmarkin
päiväretkikohteista**

5.10. klo 10–12
Kohtaamispaikka Olkkari. Raisiontori 6.

**Syyshehku-kranssi
– workshop**

Voit ottaa mukaasi värikkäitä luonnonlehtiä ja muuta materiaalia, mutta saat Olkkarista myös kaiken tarvittavan materiaalin.

9.10. klo 17.30
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**PerheKino: Ihmeellinen
maailma (K7)**

10.10. klo 13 ja klo 18
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Päivä- ja IltaKino: A Man
Called Otto (K12)**

11.10. klo 16.30–18.45
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

**Taitokeskus Raision
parsintatyöpaja**

12.10. klo 17–20
Kaupungintalo. Nallinkatu 2.

**Harry Potter -tapahtuma
– taikaministeriö**

16.10. klo 17
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Raisio-Seuran
valokuvaesitys**

Aiheina vanhat raisiolaiset maatilat, yritykset ja kehitysmaisia "ennen ja nyt".

22.10. klo 15–16.30
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Raision Harmonikkakerhon
viihdekonsertti**

Liput 15 euroa.

24.10. klo 17.30
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Kahdeksan kärjessä –
hitit järjestykseen!**

Bändejä Woodstockin lavalta.

28.10 klo 10–13
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

**Lasten teemalauantai
– halloween**

Marraskuu

1.–30.11.
Kirjastotalo, 2. kerroksen näyttelytila.
Eeronkuja 2.

**Riitta Nylanderin näyttely
"Väristä voimaa"**

2.11. klo 18
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Tomi Paldaniuksen Rock
Ballads -konsertti**

Liput 10 euroa ovelta (ennakkovaraus
tomipaldanius.com).

5.11. klo 15–16
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**"No niin, runous" –
Raisioseudun lausujien
runomatinea**

Vapaa pääsy. Käsiohjelma 10 euroa.

6.11. klo 17.30
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**PerheKino: Lasse-
Maijan etsivätoimisto –
skorpionin arvoitus (K7)**

7.11. klo 13 ja klo 18
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Päivä- ja IltaKino:
Hilma (K12)**

11.11. klo 10–13
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

**Lasten teemalauantai
– pelitapahtuma**

21.11. klo 14
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Kahdeksan kärjessä –
hitit järjestykseen!**

Lennon ja McCartney omillaan.

21.11. klo 16.30–18.45
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

**Taitokeskus Raision
ruokohimmelpaja**

24.11. klo 17
Lukio. Kirkkoväärtinkuja 18.

**Raisio-opiston yleisöluento:
Joulurauhan julistuksen
historiaa ja Valon polku
Suomen Turussa**

Ilmoittautuminen: [raisio.fi/
opisto](http://raisio.fi/opisto) / p. 044 797 1266.

25.11. klo 12
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Leffalauantai: Liisa
ihmemaassa (K12) ;
Gilbert Grape (K12) ;
Public Enemies (K16)**

Elokuvien pääosissa näyttelée
Johnny Depp.

29.11. klo 16–19.
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

Kirjastotalon jouluavaus

Joulukuu

7.12. klo 14
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**Kahdeksan kärjessä –
hitit järjestykseen!**

Bändejä Woodstockin lavalta.

11.12. klo 17.30.
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

**PerheKino: Ystäväni
krokotiili (K7)**

12.12. klo 13 ja klo 18
Kirjastotalo, Martinsali. Eeronkuja 2.

Päivä- ja IltaKino: Eiffel (K12)

16.12. klo 10–13
Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

**Lasten teemalauantai
– joulutapahtuma**

Raision museo Harkko

Raision Kirjastotalo. Eeronkuja 2.

Avoimna ti-to 10-19,

pe 10-16,

la-su 12-15

Raision museumo Harkko

11.6.-29.10.2023

Linnunradan alla – eläimiä taiteessa ja taruissa -näyttely

10.11.2023-28.1.2024 (avajaiset 9.11.2023)

Okasin perilliset –näyttely

* Evald Okasin tyttärentyttären kuratoima
näyttely Raision museo Harkossa.

Kirjastotalon Aulagallerian näyttelyt 2023

elokuu: Ari Karhilahti

syyskuu: Ella K. & Iina Wahlström

lokakuu: Tiia Salmelin

marraskuu: Naantalin seudun Valokuvaajat VaSeVa ry

joulukuu: N-A Haranto

Kaupungintalon Gallerian näyttelyt 2023

syyskuu: Sinikka Ustinov-Jones

lokakuu: Raision seudun taideyhdistys ry

marraskuu: Pertti Virta

joulukuu: Riitta Mylymäki

**Tarkemmat tiedot näyttelyistä löytyvät Raision
kaupungin tapahtumakalenterista.**

Syksyn liikuntaryhmät

Syyskausi alkaa 11.9. ja ilmoittautuminen kaikkiin ryhmiin aukeaa 21.8. Ilmoittautuminen tulee tehdä myös maksuttomiin ryhmiin. Tutustu tuntitarjontaan ja lähde liikkeelle juuri sinulle sopivalla tavalla!

Maanantai

Kuntovoimistelu

Klo 10–10.45, Kerttulan liikuntahalli, Kisakatu 4. Tunnilla liikutaan reippaasti musiikin tahdittamana. Liikkeelle lähdetään lämmittellen sykettä nostaen. Lihaskuntoliikkeitä tehdään monipuolisesti kaikkia lihasryhmiä huomioiden, lopuksi tehdään palauttavat venytykset. Ota oma jumppa-alusta mukaan. Kausimaksu 30 €.

Syvävenyttellen vetreäksi

Klo 11–12, Kerttulan liikuntahalli, Kisakatu 4. Jumppakeppiä hyödyntäen lämmitellään ja avataan liikeratoja, valmistellaan keho syvävenyttelyihin. Tunnin jälkeen olo sekä kehossa että mielessä on ryhdikkäämpi, rennompia ja joustavampia. Ota tunnille mukaan oma jumppa-alusta. Kausimaksu 30 €.

Kaupungintalon tuolijumppa

Klo 11–11.45, NuoLi-palvelupisteen aula kaupungintalolla, Nallinkatu 4. Sosiaalinen liikuntatuokio, jossa liikkeet toteutetaan istuen ja/tai seisten tuoliin tukeutuen. Opiskelijan ohjaama maksuton ryhmä.

Kerttulakodin kuntosalivuoro

Klo 17–19, Kerttulakodin kuntosali, Sairaalakatu 1. Ryhmä on suunnattu henkilöille, joille kuntosaliharjoittelu on jo jossain määrin tuttua. Paikalla olevalta ohjaajalta saat tukea ja apua laitteiden käytössä, harjoittelu tapahtuu omatoimisesti. Ilmoittautuneet voivat tulla kahden tunnin sisällä harjoitteluun itselle sopivaan aikaan. Vuoro on maksuton. Kuntosalirannekkeen voi ostaa NuoLi-palvelupisteeltä, hinta 10 € (myös Hulvelan ranneke toimii).

Tiistai

Voima- ja tasapainoryhmät

Klo 10–10.45 / 11–11.45 / 12–12.45 / 13–13.45, Tasalanaukio 5A, 3. krs. Ryhmässä harjoitetaan voimaa ja tasapainoa monipuolisesti omalla kehonpainolla sekä erilaisia välineitä hyödyntäen. Liikkeet sovelletaan yksilön taitotason ja toimintakyvyn mukaan. Kausimaksu 25 €.

Leikkipuistojumppa

Klo 10–10.45, Keskuspuiston leikkipuisto, Pohjoisraitti (5.9. alkaen). Mukaan ovat tervetulleita kaiken ikäiset osallistujat. Voit liittyä jumppaamaan lapsen kanssa tai viettää jumppahetkeä lapsen leikkisessä leikkipuistossa. Liikuntaneuvojaopiskelijoiden ohjaama ryhmä on maksuton.

Helpot lattarit Mikon kanssa

Klo 12–13, Kerttulan liikuntahalli, Kisakatu 4. Tule tanssimaan yksin tai yhdessä tuttuja ja vähän tuntemattomampiakin paritansseja! Tanssikerta sisältää sopivissa määrin sekä opastusta tanssin saloihin että omaehtoista tanssia, mukaan voit tulla myös pyörätuolilla. Kausimaksu 30 €.

Sulkapallo/ Pickleball vertaisliikuttajan ryhmä

Klo 12.30–14, Kerttulan liikuntahalli, Kisakatu 4. Ryhmässä pääset pelailemaan hyvässä porukassa rennolla otteella. Vaihtoehtona on pelata monelle tuttua sulkapalloa tai tutustua vertaisliikuttajan ohjaamana uudemman pickleball-pallopeleihin saloihin. Pelivälineet saat liikuntahallilta. Ryhmä on maksuton.

Lentopalloryhmä, LP-65 Raisio

Klo 14–15.30, Kerttulan liikuntahalli, Kisakatu 4. LP-65 Raisio sai alkunsa kuu-den toisilleen ennestään tuntemattoman henkilön ideasta hyödyntää liikuntahallin +65-vuotiaille tarjottuja salivuoroja. Tällä hetkellä ryhmässä on 16 jäsentä ja mukaan hauskanpitoon mahtuu vielä uusia pelaajia. Ryhmä on maksuton.

+65 Liikuntahallin kuntosaliryhmä

Klo 15–16, Kerttulan liikuntahallin kuntosali, Kisakatu 4. Ryhmässä tutustutaan porukalla kuntosaliharjoitteluun. Liikuntaneuvojaopiskelijat ohjaavat ryhmää noin puolet kaudesta. Liikkeiden ja laitteiden tultua tutuiksi ryhmä jatkaa yhdessä omatoimista harjoittelua kuntosalilla. Ryhmä on maksuton.

Keskiviikko

Tules-ryhmä

Klo 10–10.45, Tasalanaukio 5A, 3. krs. Ryhmässä harjoitetaan voimaa ja tasapainoa monipuolisesti omalla kehonpainolla sekä erilaisia välineitä hyödyntäen. Liikkeet sovelletaan yksilön taitotason ja toimintakyvyn mukaan. Ryhmä soveltuu esim. reumaatikoille ja muille niveleoreisille sekä henkilöille, joilla on tuki- ja liikuntaelinvaivoja. Kausimaksu 25 €.

Neuro-ryhmä

Klo 11–11.45, Tasalanaukio 5A, 3. krs. Ryhmässä harjoitetaan voimaa ja tasapainoa monipuolisesti omalla kehonpainolla sekä erilaisia välineitä hyödyntäen. Liikkeet sovelletaan yksilön taitotason ja toimintakyvyn mukaan. Ryhmä on tarkoitettu henkilöille, joilla on neurologisia haasteita. Edellytyksenä on itsenäiset siirtymiset lattiatasoon ja seisoma-asennon hallinta. Kausimaksu 25 €.

Killi ja Nalli -kävelyt

Klo 10–11, Kerttulan liikuntahallin edusta, Kisakatu 4. Kävelyillä pääset liikkumaan omassa tahdissa ja hyvässä seurassa vertaisliikuttajien johdolla. Ryhmä on maksuton.

Äänimaljarentoutus

Klo 14.30–15.30, Tasalanaukio 5A, 3. krs. Äänimaljarentoutus on syvärentoutusmenetelmä, jossa äänimaljojen äänen värähtelyjen avulla keho ja mieli saavat mahdollisuuden

päästä syvään rentoutumisen tilaan. Äänimaljojen sointi ja lyhyt rentoutumisen alustus johdattavat osallistujan lempeästi lähemmäs omaa itseään ja kehoaan. Ota mukaan mukavat, lämpimät vaatteet, vesipullo sekä halutessasi oma alusta. Kausimaksu 25 €.

Lady-höntsäpallovuoro

Klo 17–18.30, Kuloisten koulun liikuntasali. Tunnetko kaipuuta palloilukentille, mutta sopivaa porukkaa ei ole löytynyt? Kyseessä on matalan kynnyksen höntsäpalloluovuoro. Lajit ja sisällöt suunnitellaan ryhmän toiveiden mukaan, esim. sählyä, koripalloa, futsalia jne. Kausimaksu 15 €.

Vertaisliikuttajien ohjaama kuntosalikurssi

Keskiviikkoisin klo 16.15–17.15 ja perjantaisin klo 15–16, kurssin kesto 2 kk, Kerttulakodin kuntosali, Sairaalakatu 1. (1. ryhmä 13.9.–3.11. / 2. ryhmä 11.10.–1.12). Ryhmässä pääset tutustumaan kuntosaliharjoitteluun kaksi kertaa viikossa vertaisliikuttajan opastuksella. Yhteisen alkulämmittelyn jälkeen harjoittelu toteutetaan HUR-ilmanpainelaitteilla. Tunnilla kehitetään voimaa ja tasapainoa. Kausimaksu 15 €.

Torstai

Tikken tuolijumppa

Klo 10–10.45 / 11–11.45, Tikken nuorisotila, Kapponkatu 20. Tuolijumppa on reipas ja iloinen liikuntatuokio ikääntyneille ja liikkumisrajoitteisille. Liikkeet tehdään istuen ja/tai seisten tuoliin tukeutuen. Kausimaksu 25 €.

Kuntokimppa

Klo 11–12, Kerttulan liikuntahalli, Kisakatu 4 / vaihtelevasti muut liikuntapaikat. Ryhmässä kokeillaan eri lajeja, jotta jokainen voisi löytää itselleen mieleisen liikuntamuodon. Lajista riippuen liikutaan joko vertaisliikuttajien kanssa tai ammattiohjaajan johdolla. Voit tulla tunneille silloin kun haluat. Kauden tuntien sisällöt tarkentuvat nettisivuille sekä lähetetään ilmoittautuneille sähköpostilla. Kausimaksu 20 €.

Soveltava kuntosaliryhmä

Klo 16.15–17.15 / 17.15–18.15, Kerttulakodin kuntosali, Sairaalakatu 1. Fysioterapeutin ohjaama ryhmä soveltuu henkilöille, joilla on esim. tuki- ja liikuntaelämistön ongelmia, heikentynyt tasapaino tai neurologisia haasteita. Osallistujan tulee pystyä liikkumaan itsenäisesti (apuvälineen käyttö ei ole este). Osallistujalla voi tarvittaessa olla avustaja mukana tunnilla.

Tunnilla kehitetään lihasvoimaa ja tasapainoa HUR:in ilmanpaineella toimivia kuntosalilaitteita hyödyntäen. Kausimaksu 25 €.

Höntsäsähly

Klo 16–17.30, Vanhan kauppiksen liikuntasali, Juhaninkuja 3. Kaiken tasoille sählyn pelaajille tarkoitettu ”höntsäryhmä”. Suunnattu yli 18-vuotiaille. Kun kaipaat porukkaa ilman painetta sarjatoiminnasta. Ryhmä on maksuton.

Perjantai

Tornilan tuolijumppa

Klo 11–11.45 / 12–12.45 / 13–13.45, Tornilan yhdistystila, Tornikatu 9. Tuolijumppa on reipas ja iloinen liikuntatuokio ikääntyneille ja liikkumisrajoitteisille. Liikkeet tehdään istuen ja/tai seisten tuoliin tukeutuen. Kausimaksu 25 €.

Let's Go Liiku -kortti

Let's Go Liiku -kortti myönnetään työelämän ulkopuolella oleville 18–64-vuotiaille raisiolaisille. Kortti mahdollistaa monipuolisen liikunnan harrastamisen edullisesti ja matalalla kynnyksellä. Liikuntakortin hinta on 40 €/ 6 kk + ensimmäisellä kerralla kortin lunastushinta 5,50 €. Kortilla pääsee uimaan ja kuntosalille uintikeskus Ulpuksa arkisin klo 14 saakka.

Kortin voit lunastaa Asiointipiste Olkkarissa tai kaupungintalon NuoLi-palvelupisteessä sopimalla ajan liikuntasuunnittelijan kanssa p. 044 797 1389 tai 040 645 2605.

Let's Go Liiku -kortin kustannuksiin voit hakea tukea hyvinvointialueen täydentävän toimeentulotuen kautta. Asiointipiste Olkkarissa saat lisätietoa tästä vaihtoehdosta. Kevästä 2023 alkaen korttia myönnetään myös raisiolaisille omaishoitajille.

LET'S GO LIIKU -KORTTIIN SISÄLTYYVÄT OHJATUT TUNNIT

Maanantai klo 12–13

Let's Go personal trainer päivystää Ulpuksan kuntosalilla

Maanantai klo 13–14 Kehonhuolto, Ulpuksan liikuntatila

Keskiviikko klo 14.30–15.30

Äänimaljarentoutus, Tasalanaukio 5A, 3. krs
Torstai klo 9.15–9.45 Kevennetty vesiliikunta, Ulpuksa

Tiedot syksyn liikuntaryhmistä löytyvät myös Liiku Raisiossa -esitteestä, joita on saatavilla mm. kirjastolta, Ulpuksasta, kaupungintalolta ja Kerttulan liikuntahallilta.

Seuraa lisäksi tiedottelua ajankohtaisista tapahtumista ja uusista ryhmistä kirjaston, Olkkarin ja liikuntahallin ilmoitustauluilta.

Ilmoittautumiset ja lisätiedot osoitteesta raisio.fi/liikunta tai suoraan liikuntasuunnittelijalta: p. 040 645 2605 saima.kokkonen@raisio.fi

Nuorten hyvinvointi-työtä tehdään yhdessä vapaaehtoisten kanssa

TEKSTI **SUVI VALTONEN** KUVA **NUORISOPALVELUT**

Nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi kokeiltiin keväällä jalkautumistyötä. Siihen saatiin mukaan vapaaehtoisia, joiden kanssa nuoria kohdattiin monissa erilaisissa, nuorten suosimissa paikoissa. Syksyn jalkautumiskampanjaan etsitään lisää vapaaehtoisia yhdistys- tai seuratoimijoita. Ilmoittaudu mukaan kaupungin verkkosivujen kautta!

Nuorisotyöhön myönnettiin lisärahoitusta tälle vuodelle. Nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijät miettivät yhdessä nuorisotyön koordinaattorin ja hyvinvointikoordinaattorin kanssa keinoja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Nuoria on kuultu aiemmin tänä vuonna tehdyllä kyselyllä.

Yhtenä keinona haluttiin kokeilla

naapurikunnista kopioitua mallia jalkautumistyöhön. Raisiossa keväällä perjantai- ja lauantai-iltoina toteutettava jalkautumiskampanja keräsi vapaaehtoisia Raision Rinkasta, Raision eläkeläisistä, seurakunnasta, Raision Urheilijoista, Raisio-Naantali Fountain House ry:ltä ja Varsinais-Suomen kamppailu-urheilijoista.

TUTUT NUORISOTYÖNTEKIJÄT MADALTAVAT KYNNYSTÄ KOHDATA

Jalkautumisen aikana nuorisotyöntekijät ja vapaaehtoiset kiertelevät yhdessä nuorten suosimissa tapaamispaikoissa. Keväällä jalkautumassa oli yhteensä 14 vapaaehtoista. Jokaisena iltana mukana oli pääsääntöisesti kaksi nuorisotyöntekijää. Nuorten kohtaamisissa tavoitteena on mukavilla keskuste-

luilla kuulla nuoria ja kysellä kuulumisia.

Nuorten puolelta vastaanotto on ollut välillä hieman hämmennyttä, mutta tutujen nuorisotyöntekijöiden kohtaaminen on madaltanut kynnystä. Nuoria on tavattu heidän suosimissaan paikoissa, esimerkiksi koulujen piholla.

Hieman vauhdikkaampia kohtaamisia saatiin koulujen päätöspäivän jalkautumisessa Naantalissa. Nuorisotyöntekijät jalkautuivat yhdessä Naantalin nuorisotyöntekijöiden kanssa nuorten suosimille kokoontumispaikoille. Nuorten vastaanotto oli erittäin positiivista ja useamman nuoren kanssa oli hyviä keskusteluita illan aikana. Yhteistyö Ankkuritoiminnan sosiaalityön ja poliisin kanssa toimi hienosti.

Tervetuloa mukaan jalkautumaan nuorten pariin!

Raision ja naantalin nuorisotyöntekijät jalkautuivat nuorten suosimille kokoontumispaikoille Naantalissa.

Helinä Aaltonen ja Katja-Maria Nurmi osallistuivat pienryhmäkeskusteluun liikuntaan liittyvistä teemoista.

Raisio kartoittaa ikäihmisten ajatuksia liikunnasta Liikuntaraadin avulla

TEKSTI SAIMA KOKKONEN KUVA VEERA SALAKARI

Raisiossa järjestettiin toukokuun lopulla ensimmäistä kertaa ikäihmisten liikuntaraati. Kaksi tuntia kestänyt tilaisuus kokosi yhteen ikäihmiset sekä kunnan ja hyvinvointialueen toimijat. Liikuntaraadin tavoitteena on lisätä kuntalaisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Vuoropuhelun kautta saatua tietoa hyödynnetään päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa. Ensimmäisessä liikuntaraadissa keskustelun teemoina olivat vertaisliikuttajatoiminta, liikuntapaikat ja liikunnasta tiedottaminen.

TOIMINTAMALLI KOETTIIN HYVÄKSI

Kokemukset ensimmäisestä liikuntaraadista olivat hyviä ja tilaisuus koettiin tärkeäksi tavaksi päästä vaikuttamaan. Keskustelut teemojen ympärillä olivat vilkkaita ja avoin ilmapiiri antoi tilaa kaikille ajatuksille. Keskusteluissa pinnalla olivat mm. tarve ikäihmisille soveltuville kuntosaleille ja matalan kynnyksen lähi-liikuntapaikoille. Hyviksi asioiksi koettiin vertaisliikuttajatoiminta sekä liikunnan luomat sosiaaliset suhteet. Kehittämisen varaa nähtiin liikuntatoiminnasta tiedottamisessa ja pohdinnassa oli, miten vähän liikkuvat henkilöt tavoitettaisiin. Esille nousseista ajatuksista ja ideoista voi käydä lukemassa tarkemmin ensimmäisen raadin yhteenvedosta, joka löytyy osoitteesta raisio.fi/liikuntaraati. Sivustolle päivittyvät jatkossa tiedot tulevista raadeista sekä toteutuneiden raatien yhteenvedot.

LIIKUNTARAADISTA ON MUODOSTUMASSA VAKIINTUNUT KÄYTÄNTÖ

Liikuntaraati kutsutaan jatkossa koolle kaksi kertaa vuodessa, loppukevällä sekä -syksyllä. Näin mahdollistetaan asukkaiden säännöllinen osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Kuka tahansa voi osallistua maksuttomaan raatiin ja paikalle voi saapua omana itsenään, joko enemmän keskustelijan tai kuuntelijan roolissa. Osallistujilla ei tarvitse olla aiempaa tietoa tai kokemusta liikuntaan liittyvistä asioista. Keskustelut ennalta määritettyjen teemojen ympärillä käydään hyvässä hengessä kahvitteluja unohtamatta.

Seuraava liikuntaraati järjestetään torstaina 16.11. klo 10–12 kaupungintalon valtuustosalissa. Ilmoittaudu mukaan sähköisesti raisio.fi/liikuntaraati sivulta tai suoraan liikuntasuunnittelijalle: 040 645 2605/saima.kokkonen@raisio.fi

Raisio-opisto

– lähellä ja etänä

VERKKOKURSSEJA

Lisää verkkokursseja: raisio.fi/opisto

Photoshop, perusteet

6.–27.9. (16 t) 40 €

Indesign, perusteet

4.10.–1.11. (16 t) 40 €

Viron alkeet

5.9.–28.11., 9.1.–26.3. (46 t) 60 €

Viron jatkokurssi

6.9.–29.11., 10.1.–27.3. (46 t) 60 €

Lempeitä jooga- harjoituksia kotona

6.9.–29.11. (24 t) 36 €

Asahi

8.9.–8.12. (17 t) 27 €

ALKAVIA KURSSEJA

Lasten ja nuorten kuvataidekurssit, kokki- ja tanssikurssit, lasten teatteri ja perhemuskarit!

Runsas valikoima kielikursseja – suomi, ruotsi, viro, englantti, italia, espanja, ranska!

Gelli-painanta -kiehtovien kuvioiden ja värien huumaa

15.–29.9. (9 t) 22 €

Macaron-kurssi

7.10. (7 t) 23 €

Puoli kiloa päivässä -kasvisruokakurssi

25.10.–1.11. (6 t) 20 €

Cartoon cake - sarjakuvakakku

23.11. (4 t) 20 €

Ukot liikkeelle – pidetään reeni ilon puolella!

4.9.–17.12., 8.1.–15.4. (30 t) 49 €

Peruskuntojumppa

13.9.–13.12. (12 t) 20 €

Kehonhuolto

13.9.–13.12. (12 t) 20 €

HIIT

4.9.–11.12., 8.1.–15.4. (30 t) 49 €

Kamppailulajivaikutteinen voima- ja kestävyys- harjoittelu

4.9.–11.12., 8.1.–15.4. (30 t) 49 €

Joogatanssi

5.9.–5.12., 9.1.–9.4. (34 t) 53 €

Voimajooga

7.9.–7.12., 11.1.–18.4. (43 t) 65 €

Kalastuskurssi

13.9.–8.10. (25 t) 40 €

Naisten itsepuolustus- kurssi (yli 15 v)

30.9. (8 t) 26 €

Tukiviittomien alkeiskurssi

20.9.–29.11. (20 t) 25 €

Äänikirjalukupiiri

11.9.–20.11. (12 t) 26 €

Maksuttomia digiluentoja
Tutustu: raisio.fi/opisto

Lisätietoja ja ilmoittautuminen: raisio.fi/opisto tai p. 044 797 1266

UIMAAN!

Vesiliikuntaa kertamaksulla
22.8.–1.12.

tiistaisin klo 7–7.30. (ei 17.10.)
keskiviikkoisin klo 14–14.40. (ei 18.10.)
perjantaisin klo 7–7.30.
(ei 20.10., 10.11.)

Vesiliikuntamaksu 3 € + sisäänkäymäksu.
Ei ennakoilmoittautumista.

Kevennetty vesiliikunta
31.8.–30.11. (ei 19.10.)

Ryhmät 30 min. klo 9.15., klo 10., klo 10.45. ja klo 11.30.
Vesiliikuntaa altaan matalassa päässä (syvyys 120 cm)
Kausimaksu 40 € + sisäänkäymäksu.
Maksetaan Ulpukan palvelupisteelle kauden alkaessa.

Ilmoittautuminen alkaa torstaina 24.8 klo 8.
vesiliikunnanohjaaja Eija Inki
p. 044 797 1750 tai raisio.fi/ulpukka

Iltavesiliikunta
tiistaisin 29.8.–28.11. (ei 17.10.)

klo 19–19.40 matalan veden jumppa
klo 19.45–20.25 syvän veden jumppa / vesijuoksu
torstaisin 31.8.–30.11. (ei 19.10.)
klo 19–19.40 matalan veden tehotreeni
klo 19.45–20.25 syvän veden jumppa / vesijuoksu
Kausimaksu 52 € + sisäänkäymäksu.

Ilmoittautuminen: raisiolaiset keskiviikkona 23.8 klo 8.
ulkopaikkakuntalaiset perjantaina 25.8 klo 8.
raisio.fi/ulpukka tai p. 044 797 1681

Äijävesiliikunta
30.8.–29.11. (ei 18.10.)

Keskiviikkoisin klo 19.20–20.00.
Kausimaksu 52 € + sisäänkäymäksu.
Ilmoittautuminen alkaa keskiviikkona 23.8 klo 8.
raisio.fi/ulpukka tai p. 044 797 1681

Kuntosalin laiteopastus
30.8.–29.11.

Ulpukan kuntosalilla on ohjaaja paikalla opastamassa laitteiden käyttöä keskiviikkoisin klo 12–13.30.
Normaali sisäänkäymäksu, ei ennakoilmoittautumista.

Aikuisten uintitekniikka
30.8.–29.11. (ei 18.10.)

Keskiviikkoisin klo 17–17.45.
Kausimaksu 52 € + sisäänkäymäksu.
Ilmoittautuminen maanantaina 21.8. klo 8.
raisio.fi/ulpukka tai p. 044 797 1681

Uimakoulut 5-vuotta täyttäneille

4.–15.9. / 18.–29.9. / 2.–13.10. / 13.–24.11.

Arkipäivisin ma–pe klo 16.30, 17.30 ja 18.30, kurssimaksu 44 € + sisäänkäymäksu (sisältää uintimerkin).
Koululaisten jatkouimakoulu (10 m uimataito vaaditaan) 29.8.–28.11. (ei 17.10.)
Tiistaisin klo 16.30–17.15 altaassa.
Kausimaksu 56 € + sisäänkäymäksu (sisältää uintimerkin).

Merenneitouinnit

29.8.–28.11. (ei 17.10.)
Tiistaisin klo 17.15–18.00 altaassa.
Kausimaksu 56 € + sisäänkäymäksu.
Merenneitouinnit on tarkoitettu kouluikäisille. Mukaan tarvitset oman merenneitopuvun sekä räpylän.

Jatkouimakoulu (10 m uimataito vaaditaan) 2.9.–25.11. (ei 23.9., 28.10., 4.11., 11.11., 18.11.)
Lauantaisin klo 12–13. Kurssimaksu 36 € + sisäänkäymäksu (sisältää uintimerkin).

Junior lifesaver -hengenpelastuskerho
2.9.–25.11.

(ei 23.9., 28.10., 4.11., 11.11., 18.11.)
Lauantaisin klo 13–14.
Kausimaksu 32 € + sisäänkäymäksu.
Kerho on tarkoitettu 8–15-vuotiaille hengenpelastusharjoituksista kiinnostuneille.

Ilmoittautumiset kaikkiin lasten ja nuorten ryhmiin:

raisiolaiset maanantaina 21.8. klo 8.
ulkopaikkakuntalaiset perjantaina 25.8. klo 8, mikäli paikkoja on vielä jäljellä.
raisio.fi/ulpukka >lasten ja nuorten toiminta tai p. 044 797 1664

Vauva- ja perheuinti

lauantaisin ja sunnuntaisin klo 9, 9.30, 10 ja 10.30.
Vauvauinnit alkavat 2. ja 3.9.
Uinnit päättyvät 2. ja 3.12. (ei 4.–5.11., 11.–12.11.)
Kausimaksi 60 € + aikuisten sisäänkäymäksu.
Ryhmät täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä, raisiolaiset perheet ovat etusijalla.

Muutoksia aukioloajoissa

Suljettu:
23.9., 28.10., 4.11., 10.–12.11., 18.11., 2.12., 6.12.
3.11. suljetaan klo 18.
5.12. suljetaan klo 18.

Uintikeskus Ulpukka
Eeronkuja 5
Palvelupiste puh. 044 797 1681
raisio.fi/ulpukka
Uinninvalvonta puh. 044 797 1664

Raisio-päivä 26.8.

Tapahtumien ja tapaamisten Raisio-päivää vietetään elokuun viimeisenä lauantaina. Tapahtumat levittäytyvät koko viikonlopulle ja luvassa on perinteistä markkinahumua, vanhoja kädentaitoja sekä paljon musiikkiohjelmaa. Tervetuloa koko perheen voimin!

MUN RAISIO -TAPAHTUMAVIIKON OHJELMAA

Koko ohjelma raisio.fi

KILLIN MARKKINAT

La 26.8. klo 10–14
Raision torilla ja Varppeenaukiolla ohjelmaa koko perheelle. Myyntikojujen lisäksi alueelta löytyy mm. lasten oma alue ja ilmainen pomppulinna. Katso tapahtumalavan ohjelma verkkosivuilta.

OPASTETUT KIERTOAJELUT RAISIOSSA

La 26.8. klo 10 ja 12
Su 27.8. klo 11
Raisio-päivien maksuton kiertoajelu, oppaina Raision oppaat. Lähdöt keskustan Tokmannin parkkihallin edessä olevalta pikavuoropysäkillä. Kesto noin 1,5 h.

KROOKILASSA PERINTEISET MYLLYILTAMAT JA SAVUSAUNA LÄMPIMÄNÄ

Pe 25.8. klo 18–21
Krookilan kotiseutukeskuksessa mm. kotiseutu- ja kansallispukujen tuuletusta. Raisionseudun lausujen esitys. Esiintymässä Jenni & Seppo Mäkikalli feat. Daniel Sjöroos.
Varattavissa myös savusaunavuoroja pe ja la.

FRIISILÄ CRAFT JA KYLÄ-KLEMELÄ

La 26.8. klo 11–15
Laatulankoja, kotimaista käsityötä, työnäytöksiä ja luonnon kauneutta. Kylä-Klemelässä mm. rakupolttonäytös ja taideyhdistyksen maalaustapahtuma.

RAISION MUSEO HARKKO

Linnunradan alla -näyttelyyn on vapaa pääsy koko viikonlopun ajan.

TUTUSTU VASKIPOLKUUN

La 26.8. klo 9.
Opastettu Vaskipolkukierros. Lähtö Huhkon kartanon pysäköintipaikalta. Reitin pituus 3 km ja kesto noin 2 tuntia.

raisio.fi

Raision kaupunki

Seuraa meitä somessa

